

Erindringer fra et langt liv

Fortalt af Ingrid Simonsen, Klintebjerg

Min far, Thorvald Pedersen, blev født på Gerskov Mark i 1901, som nr.2 af en børneflokk på i alt 12 børn. Da det var småt både med penge og plads i den lille 2-værelses, blev han som syvårig sendt ud og tjene som vogterdreng og alt-muligmand på en mindre landejendom i Gerskov by, hvor lønnen for ½ år var kosten, en tokrone plus et par nye træsko. I øvrigt var hans vilkår dårlig kost, enormt slid og mange øretæver.

Min far var altid i godt humør, sang og fløjtede for det meste. Det skulle han ikke have gjort – en morgen hos den sure bonde i Gerskov – det kostede ham nemlig et par øretæver. Den sommer, hvor han fyldte 8 år, kom han op at tjene hos ”lille Mads” i Hessum, hvor han i det mindste hverken fik dårlig kost eller øretæver.

Mange andre tjenestedrenge havde det på samme måde på den tid. I de år var det på mode at fylde en sæk med sten og lade tjenestedrengen bære den over på nabogården, mens bonden, karle og piger stod som tilskuere og var ved at grine sig fordærvet, for sækken måtte endelig ikke tabes, for så gik indholdet i stykker.

Far fik selv en sovekammerat, som fyldte ham med lus. En anden gang han skulle hente kreaturerne hjem fra marken, tog dyrene magten fra ham, og staklen blev slæbt på knæene hjem, så både hænder og knæ var blodigt kød. Karlene yndede også at narre de yngste til at prøve, hvor mange kræfter den stakkel havde. Også far fik den prøve. Resultatet blev selvfølgelig, at han faldt ned fra loftstrappen med en sæk korn, hvorved han fik en rygskade, som plagede ham hele livet. Han var da blevet 15 år.

Som karl tjente han på herregården Hofmansgave. Her traf han min mor, som han blev gift med i 1922, og de boede i mange år i den lejlighed, hvor han selv var blevet født. Arbejdet resten af hans liv blev også slidsomt til en lille løn. I mange år arbejdede han på Bogø Skalleværk. Han har været dræningsgrøftarbejder og været sendt ud at slå sten for kommunen.

Ingrids far, Thorvald Pedersen.

I dag kan jeg ikke forstå, hvordan han fik energien til efter en lang, streng arbejdsdag at kunne involvere sig både i et politisk arbejde, i fagforening, være medstifter af Otterup Radioklub og køre rundt i Skeby sogn og samle ind til ”Julens Glæde”.

Hen ad vejen fik han købt sit barndomshjem, hvor han en overgang stemplede de arbejdsløses kort.

Det at være i fagforeningen og have en rød bog gav tit det resultat, at der intet arbejde var til bogens ejermand. Den røde bog virkede dengang på bønderne som den røde klud på tyren i Spanien. Den betød nemlig tariffmæssig betaling, så nul arbejde til dem.

Far døde i 1975 på et plejehjem i Odense efter at have været aktiv på arbejdsmarkedet i 60 år! Det er så beretningen om en menneskeskæbne og om de gode gamle dage, som ikke var så gode endda!

PS: Mine forældre rejste til Odense ca. 1950. Min mor var i perioder i skolekommission og menighedsråd i Skeby gamle sogn.

Ingrids plejesøster og lillebror foran barndomshjemmet på Gerskov Mark.

Barndommen

Min barndom var på Gerskov Mark, hvor jeg blev født i 1926 som den ældste af 4. Her har jeg leget med, hvad der fandtes af gratis legetøj fra naturen. Råd til købeting var der ikke mange, der havde i 30ernes depressionstid. Fødselsdags- og julegaver var som reglen hjemmegjorte – et par strømper, et par handsker, en kludedukke – alt lavet af ens mor efter vores sengetid ved petroleumslampens skær.

Mange goder minder huskes fra dengang, da vi fik krystalapparat og kunne høre Stauning holde talen om ”Stauning eller kaos” i radioen. Vi børn havde svært ved at være stille så længe, så vi blev smidt i seng. Vi vrælede jo godt nok om kap, vi legede jo lige så godt med vores påklædningsdukker, som var billeder fra et katalog fra forretninger, især fra ”Buldog” i København, som kom med posten et par gange om året.

*Ingrids mor, Alma Pedersen.
Født 30.5.1903. Gift med Thorvald Pedersen i 1922.*

Jeg husker også den store glæde og lettelse, det var, da vi fik indlagt elektrisk lys, og hvor vi børn snød os til at trykke på knappen flere gange om dagen.

Triste minder har jeg da også oplevet, som dengang jeg mistede en lillesøster på 7 år af blindtarmsbetændelse, før penicillinen var opfundet. Jeg har oplevet at blive kørt ned af en cykel på min fødselsdag – jeg løb lige ud foran den. Gamle doktor Riising kom ned og plastrede mig til og forærede mig i fødselsdagsgave en hel blank enkrone. Så mange penge og så flot en gave havde jeg aldrig fået før!

Skolen

I 1933 startede jeg i Gerskov Skole, hvor jeg gik i 7 år. Der var kun to klasser i hele skoleforløbet, så der var børn, masser af børn i flere aldre samlet på én gang. På den tid var der mange børn fra det samme hjem. 8-10 søskende var ikke unormalt, så de store holdt hånden over deres mindre søskende, når drillerierne blev for grove.

I skolestuen var der en gammel, stor, sort kakkelovn, som der blev fyret i med træ og kul. Enten var der hundekoldt eller gloende varmt. I gangen var der en knagerække til overtøj og en reol til fodtøj, som for de fleste var et par træsko.

I gården var der tre stk. wc, som var brædder med et hul i midten og en spand under. Toiletpapir var gamle aviser i passende stykker. En rengøringskone sørgede for tømningen af disse spande og af al rengøring af hele skolen. Det var et eftertragtet job i 30erne, da det gav en fast løn pr. måned. Min mor havde i mange år rengøringen i Hessum forskole hos frøken Hansen.

Inden man startede i skolen, skulle man helst kunne læse nogenlunde og kunne lægge to og to sammen. Jeg kunne godt lide skolen og ville gerne læse videre, men det var der ikke penge til på trods af en bevilling på en halv friplads på Otterup Realskole. Cykel havde jeg ikke og gå til Otterup fra Gerskov var umuligt, slet ikke i et par træsko og i aflagt tøj. Der gik jo alle velhaverbørnene.

I kommuneskolen var eksamensdagen speciel. Vi fik vores fineste tøj og balsko på, for nu kom præsten og skolekommissionen til for at høre, hvad vi havde lært det år. Vi elever havde så mange nerver på, at en af pigerne fra første klasse tisede i bukserne, så det løb hen ad gulvet. Jeg havde i lang tid sparet en- og tører sammen, for at jeg på eksamensdagen kunne

”suse” lidt sammen med de andre. Vi gik i Gerskov Brugs og købte bolcher i kræmmerhus for to øre og en enkelt ”bondepige” for 5 øre, så når vi havde en hel tiøre, kunne der ”suses” i stor stil. Jeg fik altid ordre om at købe for 2 øre bolcher og tage lidt med hjem til de mindre søskende. Min sidste eksamen græd jeg over, fordi jeg gerne ville gå længere i skole.

Konfirmation

Jeg gik til konfirmationsforberedelse i Skeby præstegård hos pastor Madsen. Vi var ca. 20 konfirmander fra de omliggende skoler, også fra Otterup-skolerne. Dengang som nu så præsten os gerne i kirken om søndagen.

Selve konfirmationen forgik på forskellige dage i forskellige kirker. Hos præsten skulle vi møde med et testamente, en katekismus og salmebog. Store, dyre konfirmationsfester var der ikke mange, der fik. Kun bedsteforældre og nærmeste familie kom og spiste derhjemme. Bare kjole og sko var en stor investering i 1939. Af gaver fik jeg forklæder, lommetørklæder, stof til en bomuldskjole, fine, små hvide serveringsforklæder og strømper i bomuld i lange baner. Allerbedst var dog nok et par ti- og femkronesedler + småmønter, i alt 40 kr.

Arbejdsliv og ungdom

Som 12-årig havde jeg tjent egne penge ved at dele Fyens Socialdemokrat rundt i hele Skeby sogn.

Jeg havde ca. 60 aviser at dele om. Den kostede i 1938 25 øre om ugen. De penge skulle jeg selv opkræve og sende til aviskontoret, der lå i Kongensgade i Odense. Det kneb nogle steder med at få den 25 øre. Men jeg tjente helt fint.

Det blev til mit konfirmationstøj (ved sparsommelighed). Jeg havde ellers en konfirmationsforsikring; men de penge måtte bruges til barnevogn og tøj til min lillesøster, som blev født i en forfærdelig snestorm den 14. februar 1939.

Den 1. maj kom jeg til Lindø og tjene for 20 kr. om måneden. Jeg led forfærdeligt af hjemve og var der kun 2 måneder, før jeg igen fik min avistur. Senere fik jeg en formiddagsplads i Otterup fra kl. 8 til 14, hvorefter det gik i trav med at hente aviserne på Otterup station og få dem delt rundt. Det tog somme tider lang tid, så arbejdsdagen var fra kl. 8 morgen til 8 aften, men jeg havde en god fortjeneste – sammenlagt ca. 60 kr. pr. måned.

En dag var det slut med aviserne. De kom ikke mere med toget til Otterup. Toggangen blev på grund af krigen for usikker, så nu blev det posten, der havde avisen med i tasken hver dag. Nu skulle jeg så ud at tjene hos Kristian Nielsen i Daugstrup, hvor jeg var i et ½ år. Desværre døde husmoderen pludselig af et hjerteslag fra tre mindreårige børn, så det kunne jeg ikke klare og blev afløst af en husbestyrerinde.

Den 1. november 1942 startede jeg i en ny plads hos Axel Nielsen i Ørritslev. Også der havde jeg det godt. Der var både pige, karl, tjenestedreng og fodermester.

Ingrid (tv) og hendes søster, Edel, fotograferet i 1951.

Da Axel Nielsen var meget sportsinteressert, fik vi megen frihed til at dyrke vores gymnastik om vinteren og vor håndbold om sommeren. De største oplevelser var, når vi kørte rundt til stævner i samlet flok på vores cykler, der ikke var i særlig god stand. Vi manglede jo altid dæk. Engang lånte vi hest og jumbe hos Axel (hvor Hans, min senere mand, var kusk) for at køre til heldagsstævne i Sønder sø, og sikke fest vi havde, og sikke madpakker vi havde med, trods rationeringsmærker og mangel på altting. Vi har også kørt til stævne stående på ladet af en lastbil med generatorgas. Mine bedste minder har jeg fået på sportspladserne, hvor der ikke fandtes forskel på rig og fattig, og hvor vi ikke kæmpede for penge, men for æren og en plakette til fanen derhjemme i klubben.

Den 1. november 1943 skulle jeg prøve noget andet, så jeg blev fæstet som køkkenpige på Anderupgård, hvor jeg oplevede at sidde i madkælderen en hel time, mens luftværnskanonerne på den anden side af Odense kanal skød efter engelske jagere. Kanonerne drønedes så voldsomt, at hele den gamle gård rystede i sin grundvold. Vi fik ofte vores nattesøvn spoleret af kanonerne, så efter ½ år flyttede jeg tilbage til Otterup.

Jeg havde nemlig søgt læreplads på telefoncentralen som telefonistinde og fik den den 1. maj 1944. Det foregik på den måde, at jeg var hushjælp om formiddagen og elev om eftermiddagen og aftenen, somme tider også nattevagt. Uddannelsen fik jeg da gennemført, men rejste så snart den var overstået.

Fru Riber ville bestemme over vores fritid også. Vi skulle f.eks. være hjemme hver aften kl. 10, ellers var vi låst ude om natten og fik et ordentligt møgfeld om morgenen, så den ordning var alle meget utilfredse med. Min uddannelse fik jeg nu heller ikke meget ud af, for centralerne blev jo hurtigt afskaffet. Dog nåede jeg som nygift at tjene lidt småpenge som nattevagt på centralen i Lunde.

Bryllup og ægteskab

Den 25. november 1945 var en lørdag, og det var mildt vejr og støvregn den dag, hvor vi blev gift på rådhuset i Odense. Det var det, som vi kalder ”bunkebryllup”. Vi var 19 unge par, der på et par timer blev smedet sammen. Mange af parrene ventede familieforøgelse. Selv var jeg slank som en ål. Ingen derude vidste jo, at vi derhjemme havde 1 lille søn på 1 måned, som blev passet af mormor, og som indirekte var årsagen til borgerligt bryllup i stedet for kirkeligt.

Vores gamle præst, Madsen, kunne ikke tolerere vielser af unge piger med børn i maven, så da vi begge er konfirmeret af Madsen, skulle vi ikke risikere nogen spydige bemærkninger derfra. Efter vielsen måtte vi snart et smut om på Mødrehjælpens kontor i Mageløs for at bevise, at nu var det i orden med giftermålet.

Sagen var den, at på den tid fik alle unge mænd en faderskabssag på halsen og havde politiet efter sig. Hans blev engang hentet til afhøring nede på sin arbejdsplads. Det blev han rasende over, for vi havde jo indsendt bryllupspapirer. Han tænkte heller ikke på at rende fra sit ansvar, men alligevel måtte han gennemgå et forhør.

I dag kan jeg næsten ikke forstå, vi turde gifte os. Vi var bare 19 og 21 år. Havde ingen steder at bo, intet arbejde, ingen penge, ingenting af alting. Til bryllupsdagen fik ingen af os en stump nyt tøj, bortset fra et par nye nylonstrømper, som jeg fik af min farmor, som var den eneste ejer af et strøpemærke. Fest var der hverken penge eller mærker til, så det fik vi heller ikke, ej heller var der æresport derhjemme. Det hørte sig ikke til ved borgerlig vielse, sagde man.

Det første år boede vi i et værelse hos mine forældre. Det var både køkken, stue, soveværelse og barneværelse. Vores ejendele bestod af en halmseng, 1 køkkenbord m. stole, Hans' karlekammerskab, min kommode, lidt køkkentøj, lidt linned, 1 barneseng og 1 barnevogn. Det sidste var arvet efter min lillesøster. Køkkentøj og linned var også noget arvegods og lidt bryllupsgaver, men sammen og ved familiens hjælp overlevede vi da vinteren, selvom vi intet arbejde havde. Hos svigermor fik vi lidt flæsk, æg og grøntsager. I Ølundskoven samlede vi brænde, og på Hessum Mølle fik vi udleveret 1 sæk tørv hver 14. dag. Det var småt, men vi lærte gennem det sparsommelighed og glæde ved det lidt, vi ejede og kunne få.

I 1951 fik vi en lejlighed her i Klintebjerg, hvor vi har boet siden. I 1964 købte vi huset af Sofus Madsens bror for 14.000 kr.

Vi arbejdede på Fionia Møbel- og Finerfabrik i Odense. Hans var beskæftiget der i 22 år, jeg i 11. Senere kom Hans i arbejde på Pentagon i Seden i 16 år. Arbejdsløs har vi aldrig været, så alt i alt et lykkeligt ægteskab, et godt liv, og hvad mere kan man forlange udover et godt helbred. Alt, hvad vi har, er skaffet ved arbejde og ved egen hjælp. Tænk, nu har vi holdt guldbryllup. Ak, hvor blev årene dog af. Mere end 40 år bosat i samme område er fint.

Fortalt af Ingrid Simonsen, Klintebjerg, til bladet Lokalthistorisk Arkiv, nr. 65, sommeren 2001. Digitaliseret i maj 2011 af Margit Egdal.